

Hoe exotische mossen ons land in komen

Laurens Sparrius, BLWG

Steeds vaker worden mossen en korstmossen aangetroffen, die normaal gesproken niet in Nederland voorkomen. Door het importeren van bomen, stenen en mediterrane kuisplanten komen mossen soms per ongeluk mee. Maar overleven ze hier ook?

Mossen en korstmossen zijn soorten die erg gevoelig zijn voor veranderingen in het milieu. Gewoonlijk zitten ze vast aan een substraat, zoals boomschors of steen. Andere soorten groeien op de grond en kunnen langere tijd overleven als minuscule sporen. Stenen en bomen worden steeds vaker als tuinornament of laanbeplanting geïmporteerd uit het buitenland. Bij stenen is het herkomstgebied vaak koele berggebieden. Bij bomen zijn het juist mediterrane streken. Vaak is zo'n boom of steen begroeid met mossen of korstmossen als deze in Nederland terecht komen. Nadat de boom geplant, of de steen geplaatst is, groeien de mossen verder, tenzij het klimaat erg afwijkt van het herkomstgebied. Ook kan het zijn dat de mossen opeens in de schaduw staan, terwijl ze oorspronkelijk in de volle zon lagen. Ook dan kan de soort het loodje leggen. Een heleboel factoren bepalen dus of meelifers op geïmporteerde bomen en stenen een doorstart in Nederlandse tuinen en straten kunnen maken.

Bij de BLWG zijn op dit moment 18 soorten mossen en korstmossen van over de hele wereld bekend, die het hier

enige tijd buiten overleefd hebben. Zo hebben we Peruviaans schildmos, Amerikaanse citroenkorst, *Hypopterygium ceylanicum* en *Racomitrium sudeticum*, waarvan de namen al een buitenlandse herkomst aangeven. Hoewel er geen lange meetreeksen zijn, is bekend dat de soorten niet veel verder dan hun eigen boom of steen komen, en zich hier dus niet succesvol voortplanten. Toch bestaat er een reële kans dat met name mossen van andere continenten uit een met Nederland vergelijkbaar klimaat wel ontsnappen en zich in ons land gaan vestigen. Dat is in elk geval met drie soorten mossen gebeurd, waarbij het mos grijs kronkelsteeltje als enige schade aan de natuur heeft aangericht (zie Kijk op Exoten nr. 2).

Roeststeenschubje (Acarospora sinopica) op een granietkei in een woonwijk in Soest (Foto: Arjan de Groot)

Meer informatie: www.verspreidingsatlas.nl

Amerikanen die Japanners aanboren

Inge van Lente, Stichting ANEMOON

De Japanse stekelhoren (*Ocenebra inornata*) is een zeeslak met een dik en robuust slakkenhuis. In tegenstelling tot veel andere soorten uit de familie van de Stekelhorens (*Muricidae*) zijn er geen echte stekels, maar wel is het slakkenhuis bezet met dikke dwarsribben, spiraalribbels, knobbels en soms schubben. Oorspronkelijk komen de dieren voor langs de Oost-Aziatische kusten, waaronder Japan. De dieren zijn de laatste decennia op diverse plaatsen ter wereld verslept door de mens, vrijwel steeds via materiaal voor de schelpdierindustrie (met name de oesterkweek). Op deze manier zijn ze onder meer

langs diverse Amerikaanse kusten terecht gekomen en hebben ze in 1995 ook de Franse Atlantische kust bereikt. Hiervandaan zijn ze, vermoedelijk eveneens met oesters, ook in Nederland terecht gekomen.

Uiterlijk

De Japanse stekelhoren heeft een dikke, stevige schelp (H. 48 mm, B. 23 mm). Er zijn tot zeven windingen, waarop duidelijke dwarsribben staan. Op de laatste winding – de lichaamswinding – staan 4-12 dikke dwarsribben. Daarnaast lopen er diverse horizontale koordvormige spiraalribben over de schelp, waarvan sommige dikker zijn. Vooral bij grotere exemplaren zijn de windingen bovenaan